

VII kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **KOMISJI DO SPRAW
KONTROLI PAŃSTWOWEJ
(NR 137)
z dnia 26 listopada 2014 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji do Spraw Kontroli Państwowej (nr 137)

26 listopada 2014 r.

Komisja do Spraw Kontroli Państwowej, obradująca pod przewodnictwem posła **Andrzeja Kania (PO)**, zastępcy przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– projekt dezyderatu w sprawie dostępności i finansowania rehabilitacji leczniczej

– informację Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli komunalizacji spółek Skarbu Państwa.

W posiedzeniu udział wzięli: **Urszula Pasławska** podsekretarz stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa wraz ze współpracownikami, **Jacek Uczkiewicz** wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikami, **Jarosław Komża** ekspert Związku Powiatów Polskich.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Tadeusz Cieśluk** i **Tadeusz Oset** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Andrzej Kania (PO):

Dzień dobry państwu. Otwieram posiedzenie Komisji do Spraw Kontroli Państwowej. Witam bardzo serdecznie przedstawicieli rządu, panią minister Urszulę Pasławską, podsekretarza stanu w Ministerstwie Skarbu, witam także wiceprezesa Najwyższej Izby Kontroli, pana Jacka Uczkiewicza, witam wszystkich współpracowników, witam panie i panów posłów.

Stwierdzam kworum oraz przyjęcie protokołów z poprzednich posiedzeń Komisji, wobec niewniesienia do nich zastrzeżeń.

Czy są uwagi do porządku dziennego posiedzenia? Nie słyszę. Uznaję, że porządek obrad został przyjęty.

Przystępujemy do realizacji pierwszego punktu porządku posiedzenia – rozpatrzenia projektu dezyderatu w sprawie dostępności i finansowania rehabilitacji leczniczej. Komisja podczas posiedzenia 6 listopada br. rozpatrzyła informację Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli dostępności i finansowania rehabilitacji leczniczej. Komisja upoważniła prezydium do przygotowania projektu dezyderatu, który został dostarczony członkom Komisji.

Czy ktoś chciałby zgłosić uwagi do projektu dezyderatu? Nie słyszę. Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu, uznaję, że Komisja przyjęła dezyderat. Sprzeciwu nie słyszę. Stwierdzam, że Komisja dezyderat przyjęła.

Przystępujemy do realizacji drugiego punktu porządku posiedzenia – rozpatrzenia informacji Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli komunalizacji spółek Skarbu Państwa.

Proszę przedstawiciela Najwyższej Izby Kontroli o zaprezentowanie informacji. Bardzo proszę.

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli Jacek Uczkiewicz:

Panie przewodniczący, bardzo proszę, żeby to pan Grzelak, dyrektor departamentu, który koordynował tę kontrolę, zaprezentował informację.

Przewodniczący poseł Andrzej Kania (PO):

Bardzo proszę, panie dyrektorze.

Dyrektor Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK Sławomir Grzelak:

Dziękuję uprzejmie. Szanowni państwo, Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji w Najwyższej Izbie Kontroli przeprowadził kontrolę dotyczącą komunalizacji spółek Skarbu Państwa. Była to kontrola podjęta z własnej inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli, aczkolwiek temat był sugerowany przez sejmową Komisję Skarbu Państwa.

Celem kontroli była ogólna ocena procesów komunalizacyjnych. Cele szczegółowe obejmowały zarówno działania podejmowane przez ministra skarbu państwa, dotyczące komunalizacji spółek, jak też realizację przez jednostki samorządu terytorialnego koncepcji zawartych we wnioskach o komunalizacji poszczególnych spółek. Badaliśmy kwestie związane z nadzorem właścicielskim, który był wykonywany przez jednostki samorządu po przejęciu przez nie spółek, a także przyglądaliśmy się działalności samych spółek. W procesie komunalizacji szczególnie zwracaliśmy uwagę na sposób realizacji zadań własnych samorządu terytorialnego.

Ogólna ocena, która wynika z naszych ustaleń kontrolnych, jest pozytywna. Uważamy, że nieodpłatne przekazywanie przez ministra skarbu państwa akcji i udziałów w spółkach na rzecz jednostek samorządu terytorialnego miało pozytywny wpływ na sprawność realizacji przez nie zadań, które są ważne dla lokalnych społeczności. Ponadto, przekazanie na rzecz samorządów spółek zwiększyło skuteczność nadzoru właścicielskiego. W większości spółek stwierdziliśmy również poprawę sytuacji ekonomicznej, co miało wyraz np. w podniesieniu wskaźników rentowności i płynności finansowej.

W toku kontroli stwierdziliśmy także pewne nieprawidłowości, tak że ocena jest pozytywna ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, aczkolwiek nieprawidłowości te, niejednokrotnie o charakterze formalnym, nie miały większego wpływu na pozytywny obraz. Z naszych ustaleń wynika, że w latach 2007–2013 minister skarbu państwa zbył na rzecz jednostek samorządu terytorialnego udziały i akcje w 89 spółkach o łącznej wartości 1370 mln zł, patrząc na to od strony nominalnej.

W naszej ocenie przekazanie spółek na rzecz samorządu terytorialnego spowodowało w wielu wypadkach poprawę czy też przyspieszenie procesów restrukturyzacyjnych, jak też lepsze dopasowanie tych spółek do prowadzonej działalności.

Stwierdziliśmy jeden wypadek nieprawidłowości, w województwie śląskim, gdzie po przeprowadzonym procesie komunalizacji przedsiębiorstwa wodociągów został zmieniony statut tej spółki w taki sposób, że wpisano do niego obowiązek uzyskiwania dywidendy, wykreślono natomiast zapis mówiący o prowadzeniu działalności na rzecz interesu wspólnego. W rezultacie spółka Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągowe nastawiła się bardziej na działalność komercyjną, osiągając istotne przychody finansowe z tego tytułu. Jednocześnie uzyskaną nadwyżkę środków lokowano w aktywa finansowe krótko- i średnioterminowe. Niejako ubocznym skutkiem takiego podejścia był znaczny wzrost ceny wody, którą oferowało to przedsiębiorstwo. W informacji szczegółowo o tym piszemy.

Spółki, które były przejmowane przez samorzady, to głównie spółki usługowe, spółki wodociągowe, spółki świadczące zadania z zakresu transportu, czyli popularne PKS-y, jak też rozmaite agencje wspierania przedsiębiorczości i jeszcze inne spółki lokalne, mające znaczenie dla społeczności lokalnych.

Tak, jak powiedziałem, nastąpiła poprawa parametrów finansowych większości spółek. Natomiast większość spółek Państwowej Komunikacji Samochodowej wykazywała ujemne wyniki finansowe.

Do nieprawidłowości o charakterze drobniejszym należy zaliczyć nieprzestrzeganie przez niektóre spółki tzw. ustawy kominowej. Miało to związek z zasiadaniem w radach nadzorczych wyznaczonych przedstawicieli samorządu, którzy często działali w więcej niż jednej takiej radzie.

Stwierdziliśmy również pewną nieprawidłowość po stronie Ministerstwa Skarbu Państwa, które nie rejestrowało wniosków o komunalizację, jak też nie rejestrowało niektórych umów komunalizacyjnych, co ma związek z tym, że mogły zostać pominięte kwestie dotyczące zobowiązań spółek na rzecz Skarbu Państwa, pochodzące ze strony jednostek

samorządowych, a które powstają na skutek sprzedaży udziałów i akcji w skomunalizowanych spółkach.

Proces komunalizacji jest prowadzony na podstawie wniosków składanych przez jednostki samorządowe. Stwierdziliśmy – uważamy, że jest to działanie godne polecenia, dobra praktyka – iż minister skarbu państwa podejmował w odniesieniu do spółek np. z branży transportowej i uzdrowiskowej inicjatywę własną, dotyczącą możliwości przekazywania tych podmiotów samorządom.

Badaliśmy okres 2007–2013. W latach 2007–2009 zaobserwowaliśmy dość restrykcyjne podejście ministra skarbu państwa do wniosków o komunalizację spółek w sytuacjach, gdy spółki, które miały zostać przekształcone na rzecz samorządu terytorialnego, wykonywały swoją działalność niekoniecznie związaną z terenem np. gmin, w których znajdowały się ich siedziby. Dotyczyło to głównie przedsiębiorstw komunikacji samochodowej. W związku z tym negatywnie potraktowano wnioski o komunalizację PKS-ów składane przez prezydenta Siedlec, zarządu powiatu przasnyskiego, jak też przez prezydenta Krosna, burmistrza Sokołowa Podlaskiego itd.

Pod koniec 2009 roku nastąpiła pewna liberalizacja interpretacji przepisów przez ministra skarbu państwa, umożliwiającą komunalizację także przedsiębiorstw komunikacji samochodowej, które z racji swojej właściwości prowadzą działalność niezwiązaną tylko i wyłącznie z terenem gminy, gdzie znajduje się ich siedziba. Ustaliliśmy również, że zdarzyło się, iż nastąpił wypadek zbytnej liberalizacji, co odnosi się do komunalizacji spółki Kopalnia Siarki Machów SA. Zarzuciliśmy w tym wypadku ministerstwu złamanie przepisów ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, gdyż spółka ta prowadzi działalność na terenie kilku gmin i dwóch województw: podkarpackiego i świętokrzyskiego. Ponadto, w naszej ocenie jej działalność – w tym momencie jest to działalność związana z rekultywacją terenów pogórnicych – niekoniecznie ma związek z działalnością na rzecz użyteczności publicznej. Jest tu kontrowersja między stanowiskiem NIK a stanowiskiem Ministerstwa Skarbu Państwa.

W toku kontroli badaliśmy również odmowy udzielone przez ministra skarbu państwa w odniesieniu do niektórych wniosków składanych przez jednostki samorządowe, wniosków dotyczących komunalizacji. W badanym okresie tych odmów było 31. Nie kwestionujemy powodów ich wydania, bo niejednokrotnie związane one były z tym, że były już rozpoczęte procesy prywatyzacji tych spółek, bądź też nastąpiła tak znacząca poprawa kondycji ekonomicznej spółek, że minister uznał, iż zostaną one sprywatyzowane. Jedyną naszą uwagę jest taka, że w uzasadnieniu pięciu odmów powody zostały określone w sposób nie dość jasny, nie dość klarowny.

Stwierdziliśmy, że wydatki poniesione przez Ministerstwo Skarbu Państwa, dotyczące analiz przedprywatyzacyjnych spółek, które zostały objęte również działalnością komunalizacyjną, wyniosły łącznie ponad 2140 tys. zł i zostały wykonane w sposób prawidłowy, celowy i gospodarny. Nasza kontrola potwierdza prawidłowość działania ministerstwa.

Jeżeli chodzi o działalność w zakresie nadzoru właścicielskiego jednostek samorządowych nad spółkami, które zostały przejęte, to w zasadzie uważamy, że uległ on poprawie. Stwierdziliśmy tylko w jednym wypadku – miasto Radzyń Podlaski – pewną nieprawidłowość, polegającą na tym, że nie został opracowany 5-letni plan rozwoju przejętej spółki. Dotyczyło to konkretnie PKS. Odnotowaliśmy też pewne niedostosowania działalności spółek do ograniczeń przewidzianych w ustawach o samorządzie, zarówno gminnym, jak powiatowym i wojewódzkim. Mam tu na myśli prowadzenie przez spółki pewnej działalności ubocznej, która nie ma związku z działalnością na rzecz użyteczności publicznej, jak np. prowadzenie dodatkowo działalności biznesowej, komercyjnej.

Procesy komunalizacyjne przyczyniły się do poprawy sytuacji finansowo-ekonomicznej spółek. W szeregu spółek, które badaliśmy, doszło przede wszystkim do poprawy wskaźników rentowności i płynności finansowej. Wydaje się, że ten kierunek działania jest słuszny, przy czym w konkluzji naszej informacji o wynikach kontroli nie formułujemy wniosków pokontrolnych, ponieważ według naszych ustaleń w gestii Ministerstwa Skarbu Państwa na koniec 2013 roku pozostawało 15 spółek, których działalność odpowiada potrzebom samorządu terytorialnego i które mogłyby ulec komunalizacji.

Wyszliśmy w związku z tym z założenia, że proces przekształceń własnościowych jest już na wyczerpaniu.

Tyle tytułem wstępu. Jeśli będą państwo mieli jakieś pytania czy komentarze, to ustosunkujemy się do nich.

Przewodniczący poseł Andrzej Kania (PO):

Dziękuję bardzo, panie dyrektorze. Otwieram dyskusję. Czy pani minister chciałaby zabrać głos? Proszę bardzo.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa Urszula Pasławska:

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, proces komunalizacji jest jednym z procesów przekształceń własnościowych, ale jego skala nie jest tak wielka, jak procesu prywatyzacji. Przypomnę: 89 komunalizacji od 2007 roku. Uzasadnienie wsparcia samorządów i przekazania im praw do akcji, do tego, aby również te spółki oddziaływały na działalność samorządu terytorialnego. Warto zauważyć, że 49 z tych 89 spółek są to firmy związane z transportem, czyli ściśle związane z zadaniami samorządu terytorialnego.

Ocena pozytywna Najwyższej Izby Kontroli bardzo nas cieszy. Oczywiście, kwestie proceduralne, jak chociażby stworzenie dodatkowego rejestru umów komunalizacyjnych czy zwiększony monitoring, czy jeszcze większa uwaga skierowana na proces administracyjny, są w realizacji Ministerstwa Skarbu Państwa. Nasza rozbieżność dotyczy jednego punktu – komunalizacji Kopalni Siarki Machów. Kopalni tylko z nazwy, ponieważ spółka zajmuje się rekultywacją i ochroną środowiska – jest to wpisane w kompetencje samorządu gminnego. Prawie 60% działalności tej spółki skupia się na terenie konkretnego samorządu.

Odpowiem oczywiście na pytania, jeżeli się pojawiają. Proces jest kontynuowany, jeśli chodzi o komunalizację, w tej chwili również wiele procesów komunalizacyjnych jest rozpatrywanych przez ministra skarbu państwa. Dodam, że Komisja Skarbu Państwa, jak też parlamentarzyści, do tej pory zawsze pozytywnie oceniali tę procedurę przekształceń własnościowych.

Przewodniczący poseł Andrzej Kania (PO):

Dziękuję bardzo, pani minister. Czy ktoś z pań lub panów posłów bądź też naszych gości chciałby zabrać głos w tej sprawie?

Pozwolę udzielić głosu sobie i zapytać – pani minister, czy nie jest to proces za wolny, bo, tak, jak pani wspomniała, zarówno posłowie z Komisji Skarbu Państwa, jak i Najwyższa Izba Kontroli podkreślają, że jest to dobry kierunek. Czy nie jest to jednak za wolne? Wyobrażam to sobie w ten sposób, iż państwo zostawia w swoich rękach pewne gałęzie czy też reprezentantów w postaci spółek, pozostawia w swoich rękach sprawy strategiczne, natomiast wszystkie inne obszary powinny być komunalizowane, prywatyzowane. Czy nie jest to za wolno?

Podsekretarz stanu w MSP Urszula Pasławska:

Panie przewodniczący, jest to przede wszystkim postępowanie „na wniosek”. Jako Skarb Państwa podjęliśmy współpracę również z korporacjami samorządowymi i takim sposobem udało się... Przekazaliśmy większość uzdrowisk w ręce samorządów wojewódzkich, które mogły już zaplanować środki z nowego okresu programowania na wsparcie tych obiektów. To samorząd występuje do ministra skarbu państwa z wnioskiem, a my w terminach właściwych te wnioski rozpatrujemy. Jest to pozytywny kierunek w ocenie ministra skarbu państwa.

Przewodniczący poseł Andrzej Kania (PO):

Bardzo dziękuję. Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos? Nie słyszę. W związku z czym zamykam dyskusję. Na tym zakończyliśmy rozpatrywanie informacji. Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że Komisja przyjęła informację do wiadomości. Sprzeciwu nie słyszę.

Przystępujemy do realizacji punktu trzeciego porządku posiedzenia – sprawy bieżące. Czy ktoś z państwa posłów chciałby zabrać głos? Nikt się nie zgłasza.

Stwierdzam, że porządek dzienny posiedzenia został wyczerpany. Informuję, że protokół posiedzenia z załączonym pełnym zapisem jego przebiegu będzie do wglądu w sekretariacie Komisji w Kancelarii Sejmu.

Dziękuję wszystkim państwu za przybycie, panu prezesowi, pani minister wraz z zespołami, paniom i panom posłom.

Zamykam posiedzenie Komisji.